

Ми підтримуємо висловлену в науковій літературі точку зору, відповідно до якої норми Угоди, які містять конкретні правила поведінки, конкретні права та обов'язки, підлягають безпосередньому застосуванню без їх імплементації в національному законодавстві. У цьому випадку, Угоду слід розглядати як частину національного законодавства, яке підлягає застосуванню в тому ж порядку, що передбачений для внутрішніх нормативно-правових актів України.

Напроти, норми Угоди, які лише визначають загальні засади співробітництва сторін Угоди або відсилають до переліку законодавчих актів ЄС, відповідно до яких повинно бути адаптовано законодавство України, не є нормами прямої дії, та не підлягають безпосередньому застосуванню.

УДК 34.037:347.77

Кісіль Н.В.

*Київський інститут інтелектуальної власності і права
Національного університету «Одеська юридична академія», Харківське шосе,
210, м. Київ, 02121, Україна
Бюро «Expert Technology», Регенераторна, 4, м. Київ, 02160, Україна
e-mail: kisel_n@ukr.net*

ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ПРИ ВЕДЕННІ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЮ ІЗ СТВОРЕННЯМ ТА ВИКОРИСТАННЯМ СОРТІВ РОСЛИН, ТА ЗАСОБИ ДОКАЗУВАННЯ ПОРУШЕНЬ ПРАВ

Під час створення, використання та реалізації сортів рослин можуть створюватися різноманітні об'єкти, в тому числі ті, на які при здійсненні передбачених законодавством вимог можуть бути здобуті права інтелектуальної власності.

При створенні нових сортів і гібридів рослин, в тому числі при проведенні науково-дослідних робіт у галузі селекції та насінництва, можуть створюватися різноманітні об'єкти авторського права, наприклад, звіти про НДР, статті, фотографії, ілюстративний матеріал тощо. За наявності у цих об'єктах оригінальності та вираженні їх у об'єктивній формі авторами та їх правонаступниками можуть набуватися особисті немайнові та майнові права.

Відносно створення під час здійснення такої діяльності об'єктів суміжних прав, то слід звернути увагу, що вони виникають доволі рідко. Оскільки до об'єктів суміжних прав законодавством віднесено лише 4 об'єкта: виконання, фонограми, відеограми та програми

(передачі) організацій мовлення, тому суміжні права переважно виникають лише на створені відеограми або фонограми.

Результати інтелектуальної діяльності у будь-якій сфері технології можуть бути захищені шляхом отримання патенту на винахід (корисну модель); зовнішній вигляд промислових виробів – патентом на промислові зразки; позначення, що використовується для індивідуалізації власних товарів та послуг – шляхом отримання в установленому порядку Свідоцтва на знак для товарів та послуг, а майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин набуваються шляхом отримання патенту на сорт рослин.

При виявленні фактів порушення прав інтелектуальної власності автори або власники майнових прав згідно законодавства можуть здійснювати захист своїх прав у неюрисдикційному або юрисдикційному порядку.

Судами України щорічно розглядається значна кількість справ, пов'язаних з порушенням прав інтелектуальної власності або визнанням таких прав. З метою встановлення певних фактів, що мають значення для об'єктивного вирішення справ у передбаченому законом порядку призначається судова експертиза.

Із загальної кількості справ щодо визнання або порушення прав інтелектуальної власності, у рамках цивільних та кримінальних справ, найбільшу кількість становлять справи щодо порушення авторських прав. У господарському судочинстві найчастіше розглядаються спори щодо торговельних марок, винаходів (корисних моделей), промислових зразків та об'єктів авторського права. Практика розгляду судових спорів щодо сортів рослин до цього часу не була доволі поширеною.

Для забезпечення повного, об'єктивного і своєчасного розгляду справ, пов'язаних із захистом порушених, невизнаних або оспоруваних прав інтелектуальної власності, виникає потреба у застосуванні спеціальних знань з метою встановлення фактичних даних, що мають значення для вирішення справи по суті. В Україні дослідження властивостей і ознак об'єктів інтелектуальної власності, вивчення закономірностей їх створення і використання, а також визначення розміру заподіяної шкоди в результаті порушення прав, з 2002 року є предметом окремо виділеного напрямку судової експертизи – «Експертиза в сфері інтелектуальної власності».

За період існування цього напрямку судової експертизи вже накопичена значна експертна практика та розроблене методичне забезпечення щодо багатьох видів об'єктів інтелектуальної власності: об'єктів авторського права, торговельних марок, винаходів (корисних моделей), промислових зразків тощо. Між тим, вид експертної спеціальності «Дослідження, пов'язані із сортами рослин» й досі не має фундаментальних напрацювань у зв'язку з незначною практикою розгляду таких справ у суді. На сьогоднішній день у Реєстрі

атестованих судових експертів діючу кваліфікацію за вищезазначеною спеціальністю має лише 1 експерт.

Отже, для ефективного розгляду спорів, пов'язаних із набуттям, здійсненням та захистом прав інтелектуальної власності на сорти рослин, необхідно розширення експертного корпусу та розроблення методичного забезпечення цього виду експертизи. При цьому особливого значення набуває ефективна взаємодія фахівців у сфері охорони прав на сорти рослин та фахівців у галузі судово-експертної діяльності.

УДК 347.771 (061.1ЄС)

Ковчі А.Л.

*Український інститут експертизи сортів рослин,
вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна
e-mail: kovchi.attila@i.ua

ЗАХИСТ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ СТОСОВНО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Інтеграція з Європейським Союзом залишається пріоритетним напрямом політики України. Вибір нашої держави обумовлений не лише безпековими та економічними факторами, а й вибором європейських цінностей та моральних орієнтирів.

Європейський вибір України відкриває нові перспективи співробітництва з розвинутими країнами континенту, надає можливості економічного розвитку, зміцнення позицій України у світовій системі міжнародних відносин. Це – найкращий спосіб реалізації національних інтересів. Курс на євроатлантичну інтеграцію визначено навіть в Конституції України.

Однією з перешкод на шляху до спільноти демократичних європейських держав є невідповідність законодавства України європейським стандартам, зокрема й у сфері інтелектуальної власності. Вже кілька років в Україні здійснюється глибоке реформування національного законодавства, зокрема й у сфері інтелектуальної власності, обумовлене взятими на себе зобов'язаннями відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами (Угода про асоціацію між Україною та ЄС).

Крім цього є Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угода ТРІПС). З огляду на те, що Україна взяла стратегічний курс на інтеграцію в ЄС, є потреба здійснити аналіз вимог Угоди про асоціацію, документів Всесвітньої організації інтелектуальної